

ПОЛОЖЕННЯ

про про унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми Трихатського ліцею

1. Загальні положення

Дане Положення розроблене на основі Постанови КМУ від 19.11.2025 №1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми», Постанови КМУ від 04.06.2025 №658 «Типова програма унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», Закону України «Про охорону дитинства» та суміжних НПА (зазначені у Типовій програмі).

1.1. Це Положення визначає систему заходів, механізмів попередження, виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми у закладі.

1.2. Положення є обов'язковим для всіх працівників закладу, здобувачів освіти, батьків (законних представників), волонтерів та інших осіб, які перебувають або здійснюють діяльність у закладі.

1.3. Дія Положення поширюється на всі випадки, що сталися на території закладу, під час освітнього процесу або заходів, організованих закладом, незалежно від місця їх проведення.

1.4. Основні терміни:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство – це будь-які навмисні дії однієї людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.

Види насильства :

економічне насильство - форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості

користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

психологічне насильство - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

сексуальне насильство - форма домашнього насильства, що включає будь які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

фізичне насильство - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Булінг (цькування) - тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Види булінгу (цькування):

фізичне насильство (тілесні ушкодження, які завдають болю, призводять до порушень психічного та фізичного здоров'я, чи навіть смерті; це штовхання і смикання; удари, стусани, побиття; знуцання, викручування рук; жбурляння предметів; спроби задушити);

психологічне насильство (тиск на психіку іншої людини, який проявляється у нанесенні словесних образ, погроз, залякуванні, переслідуванні);

економічне (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей);

сексуальне (у випадках булінгу: принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти);

кібербулінг (приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв).

2. Основні завдання щодо захисту від різних форм насильства та жорстокого поведіння в закладах освіти:

- здійснення аналізу ситуації у закладі освіти (фізичного та емоційно психологічного середовища);

- вироблення офіційної позиції закладу освіти щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу;
- розроблення правил поведінки для всіх учасників освітнього процесу – учнів, батьків, вчителів та інформування про них;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;
- здійснення інформування (на сайті закладу освіти, шкільних стендах) про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля у школі та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії»;
- обов'язкове інформування відповідних органів про випадки, або підозри щодо форм насильства та експлуатації;
- взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

2.1. Керівник або уповноважена особа:

Керівник (уповноважена особа – призначається наказом керівника) закладу організовує початкове та періодичне інформування, бесіду для всіх працівників закладу про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, експлуатації та найгірших форм дитячої праці.

Сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які стали жертвами насильства, вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу/насильства.

Здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та булінгу (цькуванню) в закладі освіти. Проводить інформаційно-просвітницькі заходи з учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству/булінгу. Створює наказом комісію по розгляду звернень та скарг щодо випадків булінгу та домашнього насильства, до складу якої включає працівника ювенальної превенції.

2.2. Комісія по розгляду звернень та скарг щодо випадків булінгу та домашнього насильства надалі (комісія)

Комісія працює відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти». Розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та відповідних заходів реагування.

Забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування)/насильства.

Повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування)/насильства у закладі освіти (відповідальність за неповідомлення про факт булінгу/насильства лежить лише на керівникові закладу).

2.3. Психологічна служба (психолог, соціальний педагог):

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг/насильство, стали його

свідками або постраждали від булінгу/наси́льства, веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення;

- реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід, консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

2.4. Педагогічні та інші працівники закладу освіти:

- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;

- повідомляють директора/уповноважену особу про факти насильства та булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

- сприяють у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та насильства;

- виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та булінгу (цькування) у закладі освіти.

3. Права та обов'язки учасників освітнього процесу.

3.1. Здобувачі освіти мають право на:

- якісні освітні послуги;

- індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;

- інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення;

- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;

- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти;

- безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;

- повагу людської гідності;

- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;

- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування).

3.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

- дотримуватися правил для учнів;

- повідомляти адміністрацію закладу освіти про факти булінгу (цькування) та насильства стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до

освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.3. Працівники, які залучаються до освітнього процесу:

Мають право на:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

Зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності дотримуватись Конституції та законів України;
- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;
- повідомляти директора про факти всіх форм насильства стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

3.4. Батьки здобувачів освіти:

мають право:

- отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі - щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування);
- про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності;
- подавати заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;
- вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

Зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;

- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;

- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;

- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

- сприяти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування); виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) та інше, що сприятиме покращенню виправлення ситуації, що призвела до булінгу.

4. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та захисту від різних форм насильства та жорстокого поведіння в закладах освіти.

4.1. Налагодження співпраці із службою у справах дітей, центром соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.

4.2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству та булінгу (цькування).

4.3. Участь представників інших установ у професійному інформуванні усіх учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству та булінгу (цькування).

4.4. Залучення представників служби у справах дітей, центрів соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій до розгляду звернень, заяв всіх видів насильства та булінгу (цькування).

5. Прикінцеві положення

5.1. Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поведінню з дітьми в Трихатському ліцеї затверджується наказом керівника закладу освіти і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

5.2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поведіння в Трихатському ліцею.

ПОРЯДОК

реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми у Трихатському ліцеї

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми у Трихатському ліцеї (далі – Ліцей), які сталися:

- у приміщеннях Ліцею;
- на території Ліцею;
- під час заходів поза межами Ліцею, організатором або співорганізатором яких є Ліцей.

1.2. Порядок є обов'язковим для виконання всіма працівниками Ліцею незалежно від посади та форми зайнятості.

1.3. У цьому Порядку терміни вживаються у значеннях, визначених Сімейним кодексом України, Кримінальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, законами України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та іншими нормативно-правовими актами.

2. Дії працівників Ліцею у разі виявлення ознак насильства

2.1. Працівник Ліцею, якому стало відомо або який безпосередньо виявив ознаки насильства чи жорстокого поводження з дитиною, зобов'язаний:

- невідкладно вжити заходів для припинення насильства;
- у разі потреби надати домедичну допомогу та викликати екстрену медичну допомогу;
- негайно повідомити директора Ліцею або особу, яка виконує його обов'язки;
- повідомити батьків або інших законних представників дитини, крім випадків, коли вони можуть бути кривдниками;
- за наявності загрози життю чи здоров'ю дитини звернутися до уповноваженого підрозділу Національної поліції.

3. Повноваження директора Ліцею

3.1. Директор Ліцею:

- забезпечує реалізацію заходів Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- затверджує та оприлюднює Положення про запобігання та протидію насильству у Ліцеї;
- забезпечує ознайомлення працівників з цим Порядком під підпис;
- організовує інформаційно-просвітницьку роботу з питань захисту дітей;
- розглядає повідомлення про випадки насильства протягом однієї доби з моменту їх надходження.

3.2. У разі виявлення ознак насильства директор Ліцею зобов'язаний протягом трьох годин письмово повідомити:

- батьків або законних представників дитини (крім випадків, коли вони є кривдниками);
- уповноважений підрозділ Національної поліції;

- службу у справах дітей за місцем розташування Ліцею; з одночасним інформуванням територіального органу Нацсоцслужби та Державної служби у справах дітей.

4. Комісія з розгляду випадків насильства

4.1. У Ліцеї діє комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми (далі – Комісія).

4.2. Склад Комісії затверджується наказом директора Ліцею за погодженням зі службою у справах дітей та складається не менше ніж з п'яти осіб.

4.3. До складу Комісії входять:

- директор Ліцею (голова Комісії);
- секретар;
- заступник директора;
- педагогічні працівники;
- представники служби у справах дітей, Національної поліції (за згодою).

4.4. До складу Комісії не може входити особа, щодо якої надійшло повідомлення про насильство.

5. Основні завдання та принципи роботи Комісії

5.1. Завдання Комісії:

- з'ясування обставин випадку насильства;
- оцінка потреб дитини у соціальних та психолого-педагогічних послугах;
- надання рекомендацій щодо усунення причин насильства;
- моніторинг виконання прийнятих рішень.

5.2. Комісія діє на засадах законності, забезпечення найкращих інтересів дитини, конфіденційності, невідкладного реагування та нетерпимості до будь-яких форм насильства.

6. Порядок роботи Комісії

6.1. Засідання Комісії скликається директором Ліцею не пізніше трьох робочих днів з моменту отримання повідомлення.

6.2. Рішення Комісії приймаються відкритим голосуванням більшістю голосів та оформлюються протоколом.

6.3. Строк розгляду повідомлення Комісією не перевищує 10 робочих днів.

7. Забезпечення права дитини на звернення

7.1. У Ліцеї забезпечується доступ дітей до телефонного та/або електронного зв'язку для звернення по допомогу в умовах конфіденційності.

7.2. У доступних для дітей місцях розміщується інформація про служби та гарячі лінії допомоги дітям.

8. Заключні положення

8.1. Контроль за виконанням цього Порядку покладається на директора Трихатського ліцею.

8.2. Порядок набирає чинності з дня його затвердження наказом директора Ліцею.

ПРОТОКОЛ № _____
засідання комісії з розгляду випадків
насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

(найменування закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжного центру, дитячого та молодіжного громадського об'єднання, іншого громадського об'єднання, що є суб'єктом молодіжної роботи, у колективі якого перебувають діти/який контактує з дітьми (незалежно від типу і форми власності) (далі — суб'єкт)
_____ 20__ р. Час: ___ год ___ хв.

Підстава: _____
(від кого і коли надійшло повідомлення)

_____ про випадок насильства та/або жорстокого поводження з дітьми)

_____ (стислий зміст повідомлення)

Присутні:
члени комісії (_____ осіб) згідно з наказом про склад комісії від _____ № _____ :

інші особи (_____ осіб):

СЛУХАЛИ:

Затвердження Порядку денного засідання

Розгляд питань Порядку денного засідання*

Ухвалили рішення* про:
потреби осіб, які вчинили насильство та/або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком та/або постраждали від насильства та жорстокого поводження (далі — сторони насильства та/або жорстокого поводження з дитиною), в соціальних та психолого-педагогічних послугах, рекомендації щодо добровільного проходження особами, які вчинили насильство та жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства та/або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб

_____ (опис відповідних послуг та відповідальні за їх надання)

_____ ;
заходи для усунення причин насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

_____ (опис заходів та відповідальні за їх виконання)

_____ ;
заходи впливу щодо сторін насильства та/або жорстокого поводження з дітьми

_____ (опис заходів та відповідальні за їх виконання)

_____ ;
рекомендації для працівників суб'єкта щодо заходів із сторонами насильства та/або жорстокого поводження з дитиною

_____ (опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

_____ ;
рекомендації для батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною насильства та/або жорстокого поводження

_____ (опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

Голова комісії	_____ (власне ім'я, прізвище)
Секретар комісії	_____ (власне ім'я, прізвище)

* Розділ доповнюється окремими сторінками.